

Ecologische waterkwaliteit Friese IJsselmeerkust

Behoud en versterking van natuurwaarden

Foto: Medigram / Nationale Beeldbank

Verhaal van het gebied

Na de bouw van de Afsluitdijk veranderde de Zuiderzee in het IJsselmeergebied: het grootste aaneengesloten zoetwatergebied van West-Europa. Sinds de afsluiting van de Zuiderzee kent het IJsselmeer een kunstmatig peilbeheer. Zo hebben we in de zomer voldoende zoetwater en bij storm extra bescherming tegen hoog water. De Friese IJsselmeerkust heeft relatief veel buitendijks gebied met ondiep water. Dit geeft de Friese IJsselmeerkust een hoge natuurwaarde. Het is daardoor een belangrijke ecologische schakel in de verbinding tussen de Waddenzee, rivieren en de regionale wateren. Door het constante peil en golfslag zijn de buitendijkse gebieden echter aan erosie onderhevig. Op veel locaties ontbreken robuuste overgangen voor de verbinding van water en land en tussen binnen- en buitendijkse gebieden. Deze land-water overgangen zijn van groot belang voor de leefgebieden van planten en dieren en voor de robuustheid van het ecosysteem in het IJsselmeer.

Friese IJsselmeerkust: wat gaat er gebeuren?

Met het project Ecologische waterkwaliteit Friese IJsselmeerkust wordt gewerkt aan het behoud en de versterking van de bijzondere natuurwaarden van de Friese Kust, met kleinschalige maatregelen. Het betreft een uitbreiding van de plannen van het project Versterken Friese IJsselmeerkust (VFIJ), dat door de regio wordt uitgewerkt. Het doel van het project is het verbeteren en creëren van leefgebieden voor vogels en vissen en het verbinden van binnendijks en buitendijks gebied om de robuustheid van het ecosysteem te versterken.

Mogelijke oplossingsrichtingen zijn de aanleg van meer en grotere ondiepe zones en overgangen in waterdiepten, het maken van luwere delen met helder water, het verhogen van de effectiviteit van bestaande visverbindingen en de aanleg van nieuwe verbindingen, en het creëren van gebieden met natuurlijker peildynamiek.

Programmatische Aanpak Grote Wateren

De grote waterstaatkundige ingrepen in de vorige eeuw maakten Nederland veilig en welvarend. Maar al die dijken, dammen, vaargeulverruiming, inpoldering en peilbeheer en toegenomen menselijk gebruik hebben ook een keerzijde. In veel grote wateren veranderde de natuurlijke stroming van water en sediment. Daarmee ging veel kenmerkend leefgebied verloren en staan veel wateren niet meer met elkaar in verbinding. Plant- en diersoorten missen daardoor passend leefgebied. Ook zijn de mogelijkheden voor vistrek beperkt. Dit maakt natuur en de ecologische waterkwaliteit kwetsbaar. Daarom hebben die een impuls nodig. In de Programmatische Aanpak Grote Wateren werken Rijk, regio en maatschappelijke organisaties aan toekomstbestendige grote wateren. Daar gaat hoogwaardige natuur samen met een krachtige economie. Het project Ecologische waterkwaliteit Friese IJsselmeerkust is één van de projecten.

Foto: Frank Koormeef / Nationale Beeldbank

Wat levert het op?

Het project zorgt voor het vergroten van de natuurwaarden in het gebied, nu en de toekomst. Zo komen de doelen voor Natura 2000 en de Kaderrichtlijn Water binnen bereik. Bijvoorbeeld omdat er meer voedsel is voor vissen en vogels en meer leefgebied om te nestelen en te paaien. Het project sluit ook aan bij de Gebiedsagenda IJsselmeergebied 2050 en bij de regionale ambities voor de Friese IJsselmeerkust. Het streven is om de maatregelen voor het project zo uit te werken dat maatschappelijke en economische meerwaarde ontstaat. Bijvoorbeeld door meer 'beleefbare natuur' voor bewoners en recreanten te realiseren. Ook kan het vestigingsklimaat voor wonen en ondernemen verbeteren door het vergroten van de kwaliteit van de leefomgeving, en wordt gekeken naar kansen voor natuurinclusieve landbouw.

Werk in uitvoering

Rijkswaterstaat, provincie Fryslân, gemeenten Súdwest Fryslân en De Fryske Marren, Wetterskip Fryslân, It Fryske Gea, Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO) en Staatsbosbeheer werken samen aan het project. In de gezamenlijk uit te voeren MIRT-Verkenning wordt bepaald welke oplossingsrichtingen en maatregelen kansrijk zijn en hoe de koppeling met de regionale Friese ambities tot stand komt. Hierbij worden ook belanghebbenden en andere belangstellenden betrokken. Naar verwachting wordt de MIRT-verkenning eind 2021 afgerond. Daarna start de Planuitwerking, die wordt afgerond met een Projectbeslissing. De verwachting is dat vanaf begin 2024 gestart kan worden met de eerste aanlegwerkzaamheden.

Toekomstbestendig en klimaatrobuust

We streven naar een veilig en welvend Nederland. Daarom draaien we de grootschalige waterstaatkundige ingrepen van vroeger niet terug. Wel willen we de 'voetafdruk' van waterbeheer, gebruik en waterveiligheid verkleinen. Waar mogelijk kiezen we voor herstel van getij, aanleg van ontbrekend of verloren leefgebied en geleidelijke overgangen tussen land en water, en tussen zoet en zout. Alle projecten worden toekomstbestendig en klimaatrobuust ontworpen: ze houden rekening met zeespiegelstijging, extreme rivierafvoeren, droogte en opwarmend water. Zo kunnen we ervoor zorgen dat planten en dieren ook dan plek kunnen vinden om te leven en zich voort te planten. Dat draagt bij aan het behoud van de biodiversiteit in ons land, ook in de toekomst.